ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **M. J.,** proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,** se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 10. 2016, č. j. MPSV-2016/192444-421/1, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 4. 9. 2017, č. j. 34 A 1/2017 – 69,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně podala dne 12. 12. 2016 žalobu proti v záhlaví uvedenému rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce – krajská pobočka v Brně, č. j. II/BMA-33/2016-H3/Spr., o nepovolení obnovy řízení ve věci přiznání podpory v nezaměstnanosti. Žalobu podala k Nejvyššímu správnímu soudu, který ji usnesením ze dne 15. 12. 2016, č. j. Na 300/2016 – 13, postoupil Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“). V podáních doručených krajskému soudu ve dnech 10. 2. 2017 a 13. 2. 2017 žalobkyně zažádala o osvobození od soudních poplatků s tím, že byla v období od 1. 11. 2015 do 12. 2. 2016 nezaměstnaná. V reakci na žádost o osvobození od soudních poplatků krajský soud žalobkyni zaslal k vyplnění formulář *Prohlášení o osobních,*

majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce a vyzval ji, aby jej soudu zaslala ve lhůtě deseti dnů řádně vyplněný a doložený příslušnými listinami. Ve výzvě zdůraznil, že je nutné, aby žalobkyně doložila vyčíslení skutečných nákladů na bydlení, přičemž demonstrativně nastínil konkrétní náklady na bydlení, které je třeba soudu doložit a prokázat.

[2] Vyplněný formulář krajský soud v prodloužené lhůtě obdržel a následně vydal v záhlaví označené usnesení (dále jen „napadené usnesení"), jímž zamítl žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků. Žalobkyně v předloženém formuláři uvedla, že je vdaná, bydlí ve společné domácnosti se třemi syny (ročníků narození X, X a X, synové jsou studující a finančně závislí na žalobkyni), má uzavřený pracovní poměr na dobu určitou do 12. 12. 2017 a její průměrný čistý měsíční výdělek za II. čtvrtletí 2017 činí 24 054,76 Kč (zaměstnavatele uvést odmítla) a jiné příjmy ani žádný osobní majetek nemá. Neuvedla výdělkové poměry manžela s tím, že se jedná o nepoužitelný dotaz pro dané účely. K osobám, na kterých je finančně závislá, uvedla, že má uzavřenou „*smlouvu o dočasné výpomoci s utajovanou osobou*". K závazkům uvedla, že má vyživovací povinnost ke třem synům, kteří s ní žijí ve společné domácnosti, každý syn pobírá příspěvek na dítě ve výši 700 Kč. K dluhům a půjčkám uvedla jako věřitele UniCredit Bank, a.s., s výší závazků k 31. 7. 2017 72 000 Kč (spotřebitelský úvěr) a 27 000 Kč (kreditní karta). Daně s ohledem na velmi nízký plat neplatí, platí pouze sociální pojištění ve výši 1760 Kč, zdravotní pojištění ve výši 1218 Kč, místní poplatek za popelnice ve výši 166,67 Kč a nájemné, jehož výši však odmítla soudu sdělit. Žalobkyně rovněž požádala o připojení spisu č. j. KSBR 24 INS 234/2015, ve kterém jsou uvedeny údaje o majetkových poměrech žalobkyně.

[3] V odůvodnění napadeného usnesení krajský soud uvedl, že žalobkyně nevyčíslila náklady na bydlení a nedoložila, zda její synové stále studují a pobírají přídavky na dítě. K odkazu žalobkyně na insolvenční řízení krajský soud z úřední činnosti zjistil, že řízení o podaném insolvenčním návrhu žalobkyní a jejím manželem bylo na jejich podnět zastaveno rozhodnutím krajského soudu ze dne 19. 8. 2015, č. j. KSBR 24 INS 234/2015-A-27, přičemž zde doložená majetková situace se vztahuje k období předcházejícímu lednu 2015. Ani z těchto materiálů tedy dle krajského soudu nelze na aktuální majetkovou situaci žalobkyně usuzovat. Krajský soud proto uzavřel, že žalobkyně přes řádné poučení neprokázala skutečnosti významné pro rozhodnutí o jejím návrhu na osvobození od soudních poplatků, soud tak neměl možnost posoudit splnění podmínek dle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), a proto návrh zamítl.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Proti napadenému usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka") kasační stížnost, v níž k zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků uvádí, že výzva krajského soudu k prokázání skutečností nezbytných pro rozhodnutí o návrhu byla „*nezvykle konkrétní*", jdoucí nad rámec toho, co obvykle požadují jiné soudy. Stěžovatelka odmítla údaje poskytnout, neboť nechce, aby se o těchto choulostivých údajích dozvěděl žalovaný. Stěžovatelka tak mohla o svých příjmech podat pouze čestné prohlášení. Argumentaci krajského soudu v napadeném usnesení považuje stěžovatelka za tendenční, neměla a nemá důvod, aby uváděla nepravdivé informace. Dále namítá, že směrodatné jsou příjmy, a nikoli výdaje v situaci, kdy příjmy jsou hluboko pod průměrnou mzdou a téměř kvalifikují stěžovatelku na přiznání státní sociální podpory. Krajský soud mohl rovněž dle

stěžovatelky nařídit výslech a provést dokazování při tomto výslechu s tím, že doklady o výdajích stěžovatelky by nebyly součástí spisu. Závěrem uvádí, že řízení je dle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v rozhodném znění, osvobozeno od soudních poplatků ze zákona.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti. Konstatoval, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k jejímu podání, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.).

[6] Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu v případě rozhodování krajského soudu o žádosti o osvobození od soudního poplatku a o návrhu na ustanovení zástupce se jedná pouze o úkony učiněné v probíhajícím řízení o žalobě, které slouží k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutím soudu o těchto návrzích nevybočuje z vymezeného rámce, jeho výsledkem není nic jiného než jen konečné rozhodnutí o procesní otázce podstatné pro žalobní řízení, jež před krajským soudem i v době rozhodování Nejvyššího správního soudu stále běží. Poplatková povinnost je spojena s řízením o žalobě, v jehož rámci rozhoduje Nejvyšší správní soud o „procesní“ kasační stížnosti, podáním kasační stížnosti tedy nevzniká nová poplatková povinnost, neboť za řízení ve věci je již zaplaceno (případně se tato otázka řeší). Ze stejných důvodů se zde neuplatní ani § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, body 27 – 29, dostupné tak jako ostatní zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z www.nssoud.cz).

[7] Důvodnost kasační stížnosti vážil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), přičemž žádnou takovou neshledal.

[8] Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích „[o]*d poplatku se osvobozují řízení ve věcech důchodového pojištění (zabezpečení), příplatku k důchodu, zvláštního příspěvku k důchodu, nemocenského pojištění, státní sociální podpory, pojistného na veřejné zdravotní pojištění, sociální péče, pomoci v hmotné nouzi a státních dávek, podpory v nezaměstnanosti, podpory při rekvalifikaci a kompenzace a dávek pěstounské péče*“ (zvýraznění doplněno Nejvyšším správním soudem). V posuzovaném řízení se meritorně jedná o soudní přezkum nepovolení obnovy řízení ve věci podpory v nezaměstnanosti. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je při výkladu pojmu „*věc*“ ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích třeba volit výklad adekvátní. Citované ustanovení reaguje na sociální důvody na straně žalobců. V případě řízení ve věcech důchodových, nemocenského pojištění, dávek pomoci v hmotné nouzi atd. je žalobce ve velmi složité životní situaci. Předmětem sporu je obvykle dávka, na níž je žalobce existenčně závislý. Proto je žalobcům přiznáno osvobození od soudních poplatků přímo ze zákona, čímž jim zákonodárce umožnil jednoduchý přístup ke správnímu soudu (rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2014, č. j. 4 Ans 11/2013 – 25, publ. pod č. 3152/2015 Sb. NSS). Z uvedených důvodů je třeba osvobození od soudních poplatků vztáhnout i na řízení týkající se obnovy

řízení ve věcech vyjmenovaných v citovaném ustanovení. Ačkoli je předmětem řízení pouze posouzení důvodů pro obnovu řízení, u žalobce se stále dá předpokládat, že se nachází v tíživé životní situaci, kterou se snaží řešit dosažením předmětné sociální dávky.

[9] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka byla od soudních poplatků osvobozena ze zákona a žádala pouze o osvobození od soudních poplatků, nikoli o osvobození od dalších případných nákladů (srov. *a contrario* rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2015, č. j. 4 As 130/2015 – 15, publ. pod č. 3305/2015 Sb. NSS) či o současné ustanovení zástupce (srov. *a contrario* např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2017, č. j. 2 As 94/2017 – 19), byla její žádost bezpředmětná, a krajský soud ji mohl bez dalšího zamítnout. Že krajský soud navíc žádost stěžovatelky posoudil a dospěl k závěru, že ve vztahu ke své majetkové a finanční situaci neusnesla břemeno tvrzení a důkazní, nemůže být důvodem pro zrušení napadeného usnesení, neboť jím stěžovatelka nemohla být zkrácena na žádném svém veřejném subjektivním právu. Řízení před krajským soudem nemůže být z důvodu zákonného osvobození pro nezaplacení soudního poplatku zastaveno. Krajský soud ostatně stěžovatelku v napadeném usnesení ani k zaplacení soudního poplatku nevyzval.

[10] Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že námitky nesměřující proti napadenému usnesení, nýbrž obecně proti postupu krajského soudu a jiných orgánů veřejné moci byly soudem vyčleněny pod sp. zn. S 108/2017 k posouzení předsedou Nejvyššího správního soudu, jemuž byly i stěžovatelkou samotnou adresovány.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[11] Nejvyšší správní soud dospěl ze shora uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[12] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., tj. podle pravidla úspěchu ve věci. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšný žalovaný vznik nákladů řízení o kasační stížnosti netvrdil a ani ze spisu Nejvyššího správního soudu neplyne, že by mu nějaké náklady vznikly, proto mu právo na jejich náhradu nemohlo být přiznáno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. října 2017

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu